

een heilshistorische visie (die overigens m.n. Valeton ook niet vreemd was) op de werkelijkheid, die het individu bij voorbaat ingebonden zag in de strijd voor kerkelijke en maatschappelijke hervorming.

Ondanks deze kritische punten willen wij nogmaals onderstrepen dat het boek van Aalders - soms ontsierd door kleine drukfouten - met name door zijn centrale hoofdstukken een belangrijke bijdrage geeft tot de studie van de Nederlandse theologie in de tweede helft van de negentiende eeuw.

A. de Lange

Anja Roubos, *Van meisjeswerk tot vrouwenorganisatie. Geschiedenis van de YWCA-Nederland 1920-1989*, Utrecht, 1989, f 15,00.

Dit is een verzorgde publikatie, met veel bekend en onbekend materiaal. Alles is kort en zakelijk geformuleerd. Verdiende aandacht ontvangen de erudiete pioniersters. Mary Barger, voortgekomen uit de NCSV, was vele jaren de spil waar alles om draaide. Jkvr. Cornelia Maria van Asch van Wijck, bekwaam auteur die erop hamerde dat man en vrouw gelijkwaardig zijn, bouwde de internationale contacten op en uit. Zij was jarenlang presidente van de Wereldbond.

Mevrouw Roubos doet de boeiende geschiedenis open van hiërarchische naar communale verenigingsstructuur en van pedagogische naar culturele voorlichting aan meisjes en jonge vrouwen. Duidelijk tekent zij de toenemende distantie ten opzichte van de ideologie dat de jonge vrouw haar volledige levensbestemming uitsluitend kon vinden in moederschap en huishouden. Er staat regelmatig dezelfde fout in het boek. De volkskerk heet niet 'Nederlands hervormde' kerk. 'Hervormd' heeft geen bijwoord nodig. Het gaat om twee adjectiva bij 'kerk'.

P.L. Schram

G. Oorthuys, *Kruispunten op de weg der kerk. Zwingli-De Labadie-Kohlbrugge*. Ingeleid door O.J. de Jong. Paperback, 238 blz. Uitg. J.J. Groen en Zoon, Leiden, 1990, f 39,50.

Dr. Oorthuys beluisterde ik eens in Wageningen; hij was toen al emeritus. Bij het huwelijk van zijn daar studerende kleindochter nam hij tijdens de receptie het woord en de feestende schare was prompt stil. Over Wie het ging zal duidelijk zijn. Oorthuys was predikant in hart en nieren, confessioneel - Kohlbruggiaan. Bovendien was hij, in alle bescheidenheid, een degelijk geleerde. O.J. de Jong heeft hem overtuigend gekarakteriseerd; voordien was dit reeds gedaan door Graafland in *BLGNP*.

Uitgeverij Groen liet al herhaaldelijk blijken haar fonds open te willen stellen voor figuren uit de geschiedenis van kerk en dogma. Nu ligt een welverzorgde herdruk van levendig geschreven bronnenstudies uit de jaren dertig voor ons. Zo blijft Oorthuys ten dienste staan ook van hedendaagse wetenschap